

" ...

## II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Danıştay Onuncu Dairesi'nin başvuru gerekçesi şöyledir:

"1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, 3182 sayılı Bankalar Kanunu, 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun, 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu, 7.11.1985 Tarihli ve 3238 sayılı Kanun, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve 1177 sayılı Tütün Tekeli Kanununun Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi Hakkında 3291 sayılı Kanun'un 17. maddesinde; "Tütün ve tütün mamullerinin üretimi, ithalatı ve satışı ile ekici tütünlerin borsalarda veya yazılı sözleşme yapılarak satılabilmesine ilişkin usul ve esaslar ve üretilen tütün mamullerinde kullanılan tütün cinslerine göre fon alınması ve bu fonun kullanma usul ve esasları Bakanlar Kurulunca tespit edilir. Bu fonun denetimi Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından yapılır" hükmü yer almıştır.

Dava konusu işlemle tahakkuk ettirilen tütün fonu alacağı, aktarılan Yasa hükmüyle verilen yetkiyi kullanan Bakanlar Kurulu'nun tütün ithalinde koyduğu mali yükümlülüğe ilişkindir. 2.5.1991 tarih ve 91/1755 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 4. maddesiyle, 30.7.1988 tarih ve 88/13208 sayılı kararname eki kararın 1. maddesi değiştirilmiş ve "Yabancı tütün ve yurt içinde harmanlanmış ve imal edilmiş (blended) sigaraların bünyesine giren yabancı tütünün ithali sırasında CIF bedel üzerinden 5000 \$/Ton fon alınır" hükmü getirilmiştir.

Kurulumuzca, uyuşmazlığın kaynaklandığı ve dava konusu işlemle tahakkuk ettirilen ek mali yükümlülüğün dayanağı olan 3291 sayılı Yasanın 17. maddesi son fıkrasındaki "... üretilen tütün mamullerinde kullanılan tütün cinslerine göre fon alınması ve bu fonun kullanma usul ve esasları Bakanlar Kurulunca tespit edilir. Bu fonun denetimi Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından yapılır" hükmünün Anayasa'ya uygunluğunun, davacının iddiası da dikkate alınarak incelenmesi gerekli görülmüştür.

Anayasa'nın; 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş, 73. maddesinde vergi, resim, harca ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla konulup değiştirileceği veya kaldırılacağı, 7. maddesinde de yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinde olduğu ve yetkinin devredilemeyeceği hükmüne bağlanmıştır. Yine Anayasanın 167. maddesi uyarınca, dış ticaret işlemleri üzerine vergi ve benzeri yükümlülükler dışında ek mali yükümlülükler koymaya ve bunları kaldırmaya kanunla Bakanlar Kuruluna yetki verilebilecektir.

Her ne kadar, Devletin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamalarının yıllık bütçelerle yapılması esası yanında, yasayla kalkınma planları ile ilgili yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usullerin konulabileceği hükmünü de içeren Anayasanın 161. maddesinde; ek mali yükümlülükleri koyma veya kaldırma yolunda yasayla Bakanlar Kuruluna yetki verilebileceği yolunda açık ve ayrık bir kural yer almamakta ise de; Anayasa Mahkemesi kararlarıyla belirlendiği üzere, bu Anayasa hükmüyle, yıllık bütçenin sınırlı olanakları ve kendisine özgü bürokrasisi içinde çözümlenemeyecek veya uzun sürede çözümlenecek önemli sorunlara köklü ve kalıcı çözümler getirebilmek amacıyla, kamu harcamalarının yıllık bütçeler dışında da yapılabilmesi ve yıllık bütçe dışında gerçekleştirilecek bu kamu harcamalarının kaynaklarının belirlenmesi için yasal düzenleme yapılmasına olanak tanınmıştır. Dolayısıyla vergi ve benzeri mali yükümlülükler

**Esas Sayısı : 1995/50**  
**Karar Sayısı : 1996/19**

dışındaki ek mali yükümlölükler yasa konusu olabilecek ve yasayla, mali yükümün esaslı unsurları belirlenerek Bakanlar Kuruluna bu sınırlar içinde düzenleme yetkisi verilebilecektir.

Malî yüküm, matrahı, oran veya miktarı, tahakkuk ve tahsil usulleri, yaptırımları gibi esaslı unsurlardan oluşmaktadır. Bir mali yüküm koyan yasanın o malî yükümünün esaslı unsurlarını da açık bir biçimde ve kesin çizgileriyle belirlemesi zorunludur. Yasayla sadece malî yükümün konusunun belirlenmesi mali yükümün yasayla konulduğu anlamına gelmeyecektir.

Sonuçta; dış ticaret işlemleri üzerine konulanlar dışındaki ek malî yükümlölükler, yasayla esaslı unsurlarıyla açık ve yeterli biçimde belirlendikten sonra; belirlenen bu sınırlar içinde Bakanlar Kuruluna düzenleme yapma yetkisi verilebilecektir. Yasanın ek mali yükümün sadece konusunu belirleyerek Bakanlar Kuruluna diğer esaslı unsurlarını belirleme yetkisi vermesi; Anayasanın 2. maddesine güçler ayrılığı ilkesinin doğal sonucu olan 7. maddesine ve 161. maddesine aykırı olacaktır.

3291 sayılı Yasanın 17. maddesinde ise, sadece üretilen tütün mamullerinde kullanılan tütün cinslerine göre fon alınması ve bu fonun kullanma usul ve esaslarını belirleme konusunda Bakanlar kurulu yetkili kılınmış, malî yükümün esaslı unsurları belirlenmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, 3291 sayılı Yasanın 17. maddesi son fıkrasındaki "...üretilen tütün mamullerinde kullanılan tütün cinslerine göre fon alınması ve bu fonun kullanma usul ve esasları Bakanlar Kurulunca tespit edilir. Bu fonun denetimi Başbakanlık, Yüksek Denetleme Kurulu tarafından yapılır" hükmünün, Anayasanın 27. ve 161. maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından, iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verildi.""